

Izhaja razen nedelj in
proznikov vsak dan
popoldan.

Uredništvo je v Ljubljani,
Franciškaška ulica št. 6/I,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
bodi. Rokopise se ne vrača.

Inserati: Enostopna peti-
tistika 60 vin., pogojen
prostor 1 K.; razglasi in
poslano vrstica po 1 K.;
večkratne objave po do-
govoru primeren popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno - demokratične stranke.

Posamezna štev. stane
— 40 vinarjev. —

aročina: Po pošti ah
dostavljanjem na dom za
celo leto 72 K., za pol
leta 36 K., za četrt leta
18 K., za mesec 6 K.
Za Nemčijo celo leto 77 K.,
za ostalo tujino in Ameriko
84 K. — Reklamacije za
list so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani,
Franciškaška ulica št. 6/I,
Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

Kdo je kriv?

Izjava.

Te dni sem prejel več pisem, ki
hočejo vedeti, v koliko je dežel-
na vlada za Slovenijo podpirala
vstajo na Koroškem ter s tem so-
povzročila povsem nepotrebno pre-
livanje krvi. Za svojo osebo moram
na ta vprašanja odgovoriti, da sem
lahko zvedel o vstaji na Koroškem le
iz časopisov in da se v nobeni seji
deželne vlade o tej vstaji na Koro-
škem ter o tem, da posežejo v boj
tudi naše čete, ni razpravljalo in tu-
di ni nič sklepalo. Ako bi prišlo ke-
daj kaj takega na dnevni red, bi se-
ve midva — sodrug Prepeluh in jaz
— zavzela ono stališče, ki odgo-
varja najimim soc. dem. načelom, ki
so proti vsem pustolovčinam in
neresnim počenjanjem.

Ako je kak član vlade imel v tej
stvari kaj vmes, potem le to delal
na svojo pest in nosi seve sam za to
odgovornost.

V Ljubljani, 5. maja 1919.

Ant. Kristan.

Vprašanje

na gospoda predsednika deželne
vlade za Slovenijo.

Iz časopisja posnemam, da so se
na naši koroški meji odigrali dogod-
ki, katerih posledica je izguba na
ljudih, na imetju in državnem pre-
moženju, ter premaknjen demarka-
cijske črte v našo škodo.

Ker se v deželni vladi za Slove-
nijo ni ničesar sklepalo o kakšni
ofenzivi na Koroškem oziroma o
prekršitvi doslej veljavnega pre-
mirja, vprašam gospoda predse-
dnika:

1. Ali mu je kaj natančnejšega
znano o teh dogodkih in njih po-
teku?

2. Kaj je bil vzrok, da se je pre-
mirje kršilo, kdo je vodil vojaške
operacije in kdo je za nje odgovor-
en?

3. Ali je gospodu predsedniku
znano, da obstoji dogovor med tzv.
koroško deželno vlado in italijans-
ko okupacijsko oblastjo, po kate-
rem bodo Italijani pomagali Nem-
cem z municijo in drugimi vojnimi
potrebščinami za slučaji, ako bi ho-
teli Jugoslovani kršiti sedaj veljav-
no premirje na Koroškem?

V Ljubljani, 3. maja 1919.

Albin Prepeluh.

Nočemo molčati, ne moremo več
molčati.

Gre za največji zločin, kar ga je
doslej trpel slovenski narod, zločin,
ki ga utegne ugonobiti za vedno.

Težka in nemirna mora biti da-
nes vest krivcev — izvedeti mora-
mo za njihova imena — tako težka
in nemirna, da ne bi mogla najti po-
kora niti ob zasluženi najostrejši ob-
sodbi sodišča... Zakaj zločinci take
vrste spadajo najmanj pred so-
dne...

Kakor ljubimo svoje ljudstvo, in
bi zani žrtvovali vse, nočemo in ne
moremo več molčati. Nočemo nositi
soodgovornosti, nočemo biti grobo-
kopji svojega naroda.

Vprašamo:

Kdo je zakrivil koroško pusto-
lovščino? Kdo je tako brezmišlno
žrtvoval dragoceno kri slovenskega
naroda, življenje vojakov in častni-
kov? Kdo nosi odgovornost, da smo
izgubili Koroško, da smo izročili ko-
roško ljudstvo robstvu in nasilju
nemške soldateske?

Vemo prav dobro, da ne gre od-
govornost za iniciativo in za vso ne-
pripravljenost vojaškim krogom.
Stvar je obratno delo političnih ele-
mentov, ki so pokazali tako nezmož-
nost, tako zanikrnost, tako zaslepi-
enost, da si moramo vprašati, če niso
najkrajnejši politični začetniki, ali
največji politični pustolovci, ki se
brezvestno igrajo z narodnim živ-
ljenjem, in ki zaslužijo, da izginejo v
hipu iz naroda.

Za slovenski narod bile najkri-
tičnejša ura. Nesrečna Koroška, ne-
srečni jugoslovanski vojak, ki ste
bili zopet zastopi žrtvovanj!

Ah, politični štrebarji, ki ste nam
še pred tednom očitali, da smo pro-
dali Nemcem in Italijanom, ki naj bi
zasedli naše kraje! Mi smo takrat
žrtvovali vse, da ne damo povoda
nemrom. Mi smo bili zato narodni
izdajalci. Kdo je izvalil sedaj so-
vrznika na našo zemljo, kdo je
spravil v nevarnost naš obstoj? Po-
znamo vas, izdajalci, pravi izdajalci!

Vemo, kako se je začelo to
akcijo. Smo natančno informirani.
Kompetentni vojaški krogi niso nič
znali o njej. Delalo se je preko
glave edino poklicanih faktorjev.
Zato tak polom, zato vse strašne
posledice, ki nas še čakajo. Zgodo-
vina slovenskega naroda ne pomni
enakega izdajstva.

Ta nesrečna akcija, ki bi morala
podpirati obupno vstajo preganjanih
koroških kmetov, je skrito in zakon-
no delo par ljudi, morda posamez-
nika. Odgovorni so zato nele oni,
marveč tudi njihove stranke, ki so to
pustolovščino podpirali.

Ne rešite se več posledicam
ljudske sode. Izdajalci! Izdajalci!

Konstatiramo znenkrat le to:
Naši zastopniki niso bili od deželne
vlade o zadevi prav nič povprašani,
niso bili v stanu odločevati, prepre-
čiti pretečo nesrečo. Delalo se je,
kakor rečeno, na lastno pest, na na-
čin, ki opravičuje najhujši sum. In
svarilo se je menda zadosti ob vsa-
ki priliki! Naši zastopniki so izve-
dli o stvari in o njenem poteku šele
iz časopisov!

Zgoraj prinašamo interpelacijo
sodruge Albin Prepeluha ter izjavo
sodruge Antona Kristana. Izjava in
interpelacija pričata, da gre odgo-
vornost onim, ki so to zasnovali.

Agitirajte za naše časopisje!

O nadprodukciji.

»Die soziale Revolution«, ko in-
nistično glasilo, piše o krizi razne-
čevanja blaga svetovnega gospodar-
stva in o oceni blokade naslednje:
Marks je bil nazora, da bo nered, ki
vlada med kapitalističnim svetom
vzrok poloma kapitalizma. Ker vsak
kapitalist samo na slepo producira
brez vsakega produkcijskega načr-
ta. Posledica tega je kriza v razpe-
čevanju blaga; in ta nastopi takrat,
kadar so kapitalisti več producirali
kot more trg porabiti, konsumirati.
To se opazja v ustavljanju obratov, v
odpuščanju delavcev, v velikanskih
zalogah na eni strani in največji he-
di na drugi strani. Te krize nadpro-
dukcije se ponavljajo vedno hujše in
pogostejše, dokler ne izbruhne na-
večja kriza in proletarijat ne zruši
silo kapitalizem. — Danes, pravi
članek, so res razmere take, da se
le več producira kot si morejo od
tega pridobiti oni, ki bi se s temi
produkcijskimi sredstvi zadovoljili. V Ameri-
ki je bakrena produkcija neverjetno
poskočila. Leta 1913 je znašala
556.000 ton, leta 1918 pa 1.100.000
ton! Ko je nehala vojna, se je obču-
tila nadprodukcija. Tako je tudi v
bombažem na svetovnem trgu. Na
Angleškem ga je neizmerno množi-
ne. Mase proletarcev pa niso več
zmožne, da bi vse to porabile z na-
bavo, ker so preverne. Zato ostaja
blago mrtvo, brez haska. Vsled po-
manjkanja naročb sta oba največja
angleška bombažna centra Burnley
in Blackburn popolnoma oslabljena
in počivajo dve tretjini predilnih ob-
ratov. Posledica enake nadproduk-
cije je rastoče odpuščanje delavstva
na Angleškem. V Italiji so bile v vo-
jne svrhe nakupičene ogromne mno-
žine bombaža, ki jih podjetniki zdaj
po končani vojni ne morejo razpe-
čati, ker so Amerika. Angleška in
Japonska s tem blagom založile že
vse dežele, oni pa vsled izvozne
prepovedi niso smeli iz Italije. Ita-
lijanski strokovnjaki cenijo tovarni-
ške zaloge na predvnu in predilnem
blagu na 3 do 4 milijarde lir! — Ta-
ko je tudi v živili. (Živil dosti, samo
kupiti jih ne moreš, tako je! Op. ur.)
Združene severnoameriške države
bodo najbrže letos imele tako bova-
to žitno žetev, da jo bodo same ime-
le samo polovico zadosti! Tako bo
skoroda z žetvijo tudi v Argentini
in Avstraliji. — Antantne dežele to-
rej (izjema je tu Francija) imajo, če-
tudi ne na vseh poljih, ogromne za-
loge važnih predmetov. Antantne
dežele so med vojno, da bi pospešile
produkcijo žita, prevzele napram
kmetovalcem premijske garancije.
Vsled tega so cene žitu visoko po-
skočile. Teh cen proletarijat ne zno-
re. Posledica tem razmeram bi bil
polom antantnega kapitalizma. In
zdi se, da antanta išče širšega trga
za razpečavo svojih produktov. Ta-
ko bo morda Nemčiji in Nemški Av-
striji tudi morda pošiljala še več ži-
vil, katera na proletarijat ne bo mo-

gel trajno kupovati. Saj te dežele
nimajo ničesar, nimajo surovin in ni-
majo fabrikatov, da bi ž njimi odku-
povali. Poizkus antantnega kapita-
lizma, oddati svoje blago v prema-
ganih deželah se ponesreči: najprvo
pa v njenih lastnih deželah.

Socializem in država.

Razmerje socializma napram dr-
žavi je bilo v socialistični teoriji ved-
no važno vprašanje. Kaj je država,
katera je njena naloga, kaka je nje-
na oblast? Ali je to institucija, ki je
trajna ali samo prehodna? Najbolj
važno vprašanje pa je: Kaj pričaku-
je socializem od države in v ko-
liko jo mora priznavati? Vse to so
bili problemi, ki so v socialistični te-
oriji bili globoko pručevani.

Predmarkovski, moderni soci-
alizem je smatral državo važnim
društvenim faktorjem, od katerega
socializem pričakuje marsikaj za iz-
polnenje svojih idealov. Ta ideološki
socializem je smatral svojo druš-
tveno ureditev možnim samo v formi
države, a današnji buržoaski državi
le nalaga nalogo, da pripomore in
sodeluje pri prehodu v socialistično
državo.

Nemški socialist Fichte veruje v
vsemogočnost države. Misli, da je
država pozvana, da preobrazi dru-
štvo na temelju pravičnosti, na mo-
ralni in intelektualni prosveti člo-
veka. Dalje je naloga države, da na
ta način organizira delo, da more
vsakdo živeti od svojega dela. To
delo naj bi bilo organizirano na prin-
cipu kolektivizma. Ta filozofsko-dr-
žavni socializem je našel svojega
vernega naslednika v nemškem so-
cialistu Rodbertusu. Ta je učil, da
more edino država, ki ima cerkveno,
gospodarsko in vojaško oblast, re-
šiti socialno vprašanje. Država mora
določiti delovni čas, uvesti so-
cialistični ekonomski sistem in pobi-
liti kapitalistično institucijo svo-
bodne konkurence.

Lassalle je — pod uplivom He-
gelove filozofije — tudi bil državni
socialist. Seveda ni zagovarjal bur-
žoaske državne ideje, da naj bi bila
država branitelj privatne lastnine
in osebne svobode, ampak po nje-
govem je bila naloga države, pripo-
moči kulturnemu in moralnemu raz-
voju vseh državljanzov, dovesti ljud-
ski živeli do pozitivnega razvoja in
sicer v prvi vrsti mora skrbeti dr-
žava za eksistenco najnižjih druš-
tvenih slojev. V tem smislu zastopa
Lassalle idejo delavske produkcijske
asociacije, ki jo mora gojiti država s
svojim denarjem. (Tako mnenje je
zastopal že preje francoski socialist
Louis Blanc.)

Karl Marks je v začetku — še
pod uplivom Hegela — tudi mislil,
da država igra vodilno vlogo v dru-
štvenem razvoju. Kmalu pa se je re-
šil Hegelovega upliva in se naslonil
na filozofijo Feuerbacha in je, do-
sleden svojemu nauku o historič-
skem materializmu, smatral državo

samo za ideologijo, za nekaj sekun-
darne, za posledico ekonomskih
razmer in njihovih refleks. Marks vidi
v državi nekaj provizornega, pre-
hodno institucijo. Za časa starega
komunizma in tudi v fevdalni dobi ni
bilo države. Ta je nastala v dobi
francoske revolucije in to kot organ
in eksponent društvenega razreda,
buržoazije, ne pa cele družbe. To je
razredna, kapitalistična država, ki je
samo zato tu, da izrablja delavstvo.
Kadar izginejo razredna nasprot-
stva, izgine tudi današnja država.

F. Engels proučuje v svoji knjigi
»Der Ursprung der Familie, des Pri-
vateigentums und des Staates« po-
četek države in pride do zaključka,
da so države nastale s postavitvijo
Društvenih razredov. Ti pa so na-
stali z delitvijo dela. Nastal je raz-
redni boj in s tem potreba višje
oblasti in moči, ki naj bi urejevala in
pomirjevala nasprotstva razrednih
interesov, t. j. nastala je država. V
tem konfliktu interesov, naravno,
prevladuje gospodarsko najmočnejši
razred, ki dobiva v svoje roke tudi
politično oblast. Danes je to kapita-
listični, buržoaski, razred. Država
služi temu vladujočemu razredu, da
drži v vajeti in suženstvu slabši
razred — proletarijat. Zato socialne
preobrazbe družbe nikdar ne bo iz-
vedla današnja država, ampak samo
izrabljani razred. Socializem je edini
sposoben, da odstrani razredna na-
sprotstva in da namesto razredov
vpostavi edinstveno družbo dela.
»Izginiti bodo razredi in ž njimi dr-
žava« pravi doslovno Engels.

Kasneje sta Marks in Engels ne-
koliko izpremenila svoje nazore o
državi, ki jo pa v današnji njeni
obliki nista nikdar priznavala. V
splošnem sta priznavala državo — z
ozirom na gospodarske odnose —
kot relativno samostojni društveni
faktor.

V novejšem socializmu najdemo
različna mnenja o državi ali nobe-
nega, ki bi se skladalo z današnje
njeno obliko. Italijanski socialist La-
birola povzema povsem Marksov
ostanizem, ko pravi, da je socializem
sam po sebi družabna oblika brez
politične oblasti. On ne priznava niti
socialne zakonodaje, ampak hoče,
da se razmere razvijajo same, do-
kler ne pride do katastrofe. Erfurt-
ski program pa nasprotno polaga
veliko važnost na socialno zako-
nodajo.

Socialistični reformisti na nega-
tivno stališče napram državi, ne za-
htevajo njenega prenehanja, ampak
njene reforme! Bernstein pravi, da
se države ne sme odpraviti, ampak
da se mora proletarijat, organiziran
in demokratično odgojen, boriti za
vse reforme v državi. Baranovski
polaga v državo idealno vrednost.
Pravi, da država na gospodarskem
polju ne služi samo, da se utrudi raz-
redna vlada, ampak tudi, da se
dvigne celokupno narodno gospo-
darstvo, kar je v interesu vseh
društvenih razredov. On pripisuje

LISTEK.

Majske priredbe v Ljubljani.

Delavska predstava »Moč teme«.

Prva delavska predstava v na-
šem dramskem gledališču je na pred-
večer prvega maja nudila vernemu
opazovalcu mnogo poučnega. Že
zunanjia slika večera je bila ponol-
noma druga nego običajno: parket,
lože, balkon — vse je bilo gosto za-
sedeno z vojaški invalidi in prepro-
stimi delavci. Toda ne samo nabito
polno gledališče, ki je pričalo, s kak-
šno slastjo bi se slovenski delavec
odzval vabilu k sličnim umetniškim
užitkom, ako bi se mu češče nudila
prilika za to, marveč napeto in sve-
čano razpoloženje, ki se je javljalo
že pred pričetkom, je nazorno izpri-
čevalo notranje razpoloženje poslu-
šalstva. Predstavljala se je Tolsto-
jeva »Moč teme«, ena najsilnejših,
najglobljih in najstrašnejših ljudskih
dram na svetu. V tej drami je ana-

liziran človek v svoji grozni nagoti:
dvoje instinktov se bori v njej za
prvenstvo, dvoje elementarnih na-
gonov si stoji tekmuje nasproti. Nič
ni v tej igri zlaganega, parfemira-
nega izciviliziranega; vse je grobo
in resnično, barbarsko in prvinsko.
Vse je naravno v tej drami: naturen
je zločin, strašen in ogaben, da se
človeku ježijo lasje, naravno pa je
tudi samoponižanje in samoobtožba
zločinca, ta strašni altrulzem Niki-
te, ki se z nadčloveškim naporom
trudi, da bi prevzel vso krivdo na
svoja lastna ramena. Ta igra je naj-
pristnejši izliv ruske duše, v kateri
se na skrivnostno-vedomnem način
dotikajo in spajajo vsi ekstremi. V
tej drami je ves Tolstoj: barbar in
moralist. — Nad vse zanimivo je bilo
opazovati, kako je poslušalstvo sle-
dičlo mestoma zelo kompliciranim in
kočljivim prizorom na odru. V sploš-
nem moram poudariti, da je bilo
njegovo vedenje skozinsko dostoj-
no in ni prav nič zaostajalo za tisto
običajno publiko, ki se baha s svojo
»glediško kulturo«. Res, da je tuin-

tam neumesten smeh odvajal in iri-
tiral igralce, ko je marsikdo, ki ni
umel globoke tragike in pomembne
resnobne predločenega trenutka, pre-
več očitno izražal svoje neumeva-
nje. A bil sem priča primeri, ko je
pol gledišča odmevalo nekulturnega,
oskottnega smeha spriču najresnejših
trenutkov. Vsekakor pa se mi vidi
nujno, da se pred vsako delavsko
predstavo v bodoče poslušalstvu
raztolmači vsaj osnovno igrani
predmet, ako se mu že ne označi
njegova umetniška višina in kako-
vost. Zdi se mi, da bo potem de-
lavstvo globlje in bolj nekaljeno už-
valo umetniško lepoto in dovrše-
nost predstav, za katero ga je tre-
ba prav tako vzgojiti, kakor vsake-
ga drugega. — Igralo se je v celoti
neobičajno. Bil je eden najlepših ve-
čerov letošnje sezone. Bal sem se,
da bodo igralci hoteli bagatelizirati
publiko tega večera. To se ni zgo-
dilo. Repriža je po umetniški ubra-
nosti, izpoljenosti in dovršenosti ter
po podrobnem igranju vsakega po-
sameznika visoko presežala primi-

ero, ki je bila samo srednje naštu-
dana skušnja in ni v nobenem oziru
umetniško dosežala dela samega.
Zlasti g. Nučič je v vlogi Nikite nad-
krilil samega sebe. Bil je v nekate-
rih prizorih velik in resničen, da je
celo tistim izmed poslušalstva, ki
absolutno morda niso zmožni doživ-
ljati gledaliških iluzij, zastajal dih.
Zlasti v sceni, ko se vrne Nikita pi-
jan iz mesta, je bil nedosežen. Jaz
mu čestitam — venec z rdečim tra-
kom, ki ga je prejel, je samo skro-
men znak hvaležnosti in priznanja
slovenskega delavca. Nikiti je stala
zvesto ob strani g. Juvanov v vlogi
Anise; tudi ona je v polni meri s
svojo igro zaslužila šopek, ki ga ji je
poklonilo slovensko delavstvo. Ploji
g. Rasberger je v prvem aktu govo-
ril s premalo diferenciranim in mo-
duliranim glasom, njegovo insira-
nje pa je bilo polno žlahtne umetno-
sti. O. Bukšekova je napravila za-
ključen, enoten tip iz Matije, tip
strašne, demonske babnice, g. Dra-
tina je bil mnogo dovršenejši in bolj
vše zlit, nego pri prvič. Njegova

kreacija Tolstojeva besednika
Akima zasluži nedvomno mnogo
umetniškega priznanja. Akulina gđ.
Vere Danilove očituje lepo in resno
stremljenje te mlade igralke; prav-
tako obeta gđ. Repovševa postati
prav dobra moč našega gledišča.
Njen prvi nastop je vsekakor vreden
uvaževanja. Marina (gđ. Mar-
ianovič) je bila v prvem aktu boljša
nego v zadnjem, zelo dober pa je
bil g. Danilo v vlogi Mitriča, tega
prototipa ruskega pijanca, ki je v
svojem bistvu najboljši ruski člo-
vek, kot pravi o njem Dostojevski.
— Vsi ostali igralci so spadali v
okvir, g. Plut pa je v vlogi policista
govoril in se kretal z nekakšno ste-
reotipno nerodnostjo.

Fran Albrecht.

Delavska predstava »Prodana ne-
vesta«.

Tudi ta je bila posledica razvoja.
Zgodilo se je prvič, da je v na-
rodnem gledališču dne 30. aprila
delavski publikum poslušal zvoke
Smetanove muzike.

državi tudi kulturno misijo, ki je v ozki vezi s politično in gospodarsko misijo.

Se bolj kot teorija ne oddaljuje od Marksovega astatizma današnja praksa. Večinoma stoji socialistično gibanje na stališču parlamentarizma.

Povedati moramo še, da niti reformizem ni prav nič navdušen za današnjo državo, ker dobro ve in vidi, da današnji državni presneto malo leži na srcu blagostanje in izboljšanje — politično kot socialno — trpečega dela prebivalstva t. j. delavskega razreda. V tem spoznanju je vsem socialistom skupni cilj in zahteva — **socialistična republika**, ker bo edino v tej dostojanstvo človeka prišlo do svoje prave vrednosti.

Zmisl za organizacijo napreduje.

V Ljubljani smo imeli nedavno dva železničarska shoda. Enega so sklicali liberalni Zvezarji, enega pa socialno - demokratična organizacija Splošne žel. org. za Jugoslavijo. Na obeh shodih smo opazili stremeljenje po enotni organizaciji. Razen nekaj liberalnih uradniških kolovodij v liberalni Zvezi so se pojavili znaki za združevanje vseh železničarjev. Prej so železničarji poskušali zblizati te tovariše in ni šlo, sedaj se pa ta želja že pojavlja med delavstvom sploh. Iste pojave imamo tudi pri rudarjih in kovinarjih; niti krščanski socialisti ne marajo več dosedanje razcepljenosti. — spoznavajo, da so interesi delavcev skupni in da so naše delavske organizacije res na pravem mestu, kadar gre za delavske koristi, dočim cepelnost resno delo le otežkočuje.

To je dobro znamenje. Beseda organizacija se je popolnoma udomačila, pojmovanje organizacije je prešlo v kri in mišljenje delavstva. Minili so časi, ko so rekali delavci, a kaj organizacija, minil je čas, ko je tako rekel tisti, ki je nemarno prepuščal svojo usodo sreči ali nesreči, ali kvečjemu hotel uživati sadove organizacije, ki so jih priborili njegovi tovariši z žrtvami in marljivim delom. Ta čas je minil in kako radostno pozdravljamo mi vsi ta preobrat, ki je nastal v zadnjih mesecih na Slovenskem!

Ko smo premagali zaspanost našega delavstva, pa še nikakor nismo dokončali svojega dela v organizaciji. Izvedli smo mogočene organizacije in sedaj bo naša najglavnejša naloga, da te organizacije tudi pametno vodimo. Podlaga vsaki dobri organizaciji so dobri zaupniki, najzanesljivejši tovariši, ki trezno in neumorno delajo, razsodno presoja položaj in dajejo organizaciji pravo taktiko v vsem delovanju. Poleg tega, da so zanesljivi tovariši, pa morajo tudi uživati brezpogojno zaupanje pri svojih tovariših, da lahko nastopajo v njihovem imenu ter imajo tudi zavest, da bodo člani popolnoma upoštevali njih nasvete, ki jih stavijo po svoji poštenosti vesti društvenikom. Zaupniki so zastopniki organizacije, so odgovorni društvenikom in javnosti kot zastopniki organizacije tudi tam, kjer zastopajo delavske interese. Taktika, postopanje v organizaciji, medznih bojih, v bojih za socialne pridobitve, zakonodajo itd., vse to je naloga zaupnikov in dolžnost organizacije je, da upošteva sklepe svojih zaupnikov.

Če bomo hodili po tej poti, bodo naše mogočene organizacije postale še močnejše; njih delo, njihov vpliv bo velik in delavska volja bo prišla do veljave še marsikje, kjer jo danes hočejo prezirati.

Ze od vsega začetka je bilo opaziti med posetniki posebno slavnostno razpoloženje, neko iznenađenje in napeto pričakovanje. — Orkester je zaigral maršeljazo — ljudstvo je ploskalo.

Jako primerno je bilo, da se je za ta dan izbralo za delavsko predstavo »Prodano nevesto«. Saj je to eden najlepših biservov češke umetnosti, saj je Smetanova muzika, tako prav čisto češka, nekaj tako lepega, kar je vredno umetnosti in svojega mojstra. Iz te muzike slišiš in čutiš prav celo dušo češkega ljudstva mogoče veliko bolje, kot bi prebral še toliko analiz psihe češkega človeka.

Orkester tvori res nekaj enotnega. Njegovo proizvajanje je bilo nekaj dovršenega; res užitek. Dirigent Rukavina je z veliko skrbnostjo, natančnostjo vodstva in znanjem pripomočel k celotnemu popolnemu uspehu.

Predstava kot taka seveda zahteva večji oder in večjo scenografijo. Radi tega baš moramo povdariti, da

In kdo ne želi, da napredujemo, kdo ne želi, da postane delavstvo mogočen faktor?

Proslava prvega maja v Sloveniji.

Kamnik.

Kakor iz večletnega spanja se počasi a sigurno predramlja naše delavstvo, ki je bilo doslej vedno slepo orodje v rokah meščanskih reakcionarnih strank. Po končani svetovni vojni je to delavstvo vstopilo v naše organizacije in kljub temu, da so ga razne »narodne« in drugovrstne organizacije vabile v svoj tabor z lepimi obljubami, vendar je ostalo zvesto organizacijam, ki so izšle iz inicijative delavstva samega, organizacijam, ki so bile in so edine poklicane v to, da v svojih vrstah zbirajo proletarce in jih vodijo k boljši bodočnosti, do življenja, vrednega človeka. Socialistična misel prodira polagoma a z gotovostjo tudi v Kamnik. To je pokazala proslava prvega maja, ki je končala v splošno zadovoljstvo. Na predvečer prvega maja so sodrugi priredili lep mirozov. Ko je prvega maja pričela prodirati dnevna svetloba, zbudila je zaspano meščanstvo budnica. Ob 1/2 10. uri dopoldne se je vršil impozanten ljudski shod, katerega se je udeležilo nad 400 proletarcev. Delo je počivalo in vsi sužnji dela so prihiteli na shod, da se ob izvaljanjih govornika navduše za nadaljnje delo. Predsedoval je shodu sodr. Sitar, kot glavni govornik je nastopil sodr. Brozovič iz Ljubljane, ki je v enournem govoru obrazložil pomen proslave prvega maja ter očrtal v jedrnatih besedah naše zahteve. Govorniku so navzoči burno pritrdjevali in izjavljali, da hočejo s podvojenimi močmi iti na delo za razširjenje socialistične misli. Na koncu govora je poročevalec prečital resolucijo izvrševalnega odbora jug. soc.-dem. stranke. Bila je z navdušenjem enoglasno sprejeta. — To je potek majske proslave v Kamniku. Brez pompa, brez fraz se je izvršila. Dostojno, kakor se to spodobi za organizirano socialistično delavstvo. In v bodoče, sodrugi v Kamniku, na delo, da bomo čim prej praznovali nov praznik, praznik vstajanja človeka, dan osvoboditve svetovnega proletarijata.

Rajhenburg.

Pri nas smo praznovali Prvi Maj prav slovesno. Tega našega dneva ne pozabimo skratka. Ponočni smo nanj. Zjutraj ob 9. uri smo pozdravili na kolodvoru prihod govornika sodruga Malovrha. Od tu smo se podali na prostor, kjer se je vršil shod. Sodruga Malovrha je v živem in lepem govoru naglašal praznovanje Prvega Maja, raztolmačeval obširno zunanje in notranje politične probleme in prebral majsko resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta. Popoldne smo imeli krasno uspešno veselico, na kateri so nagovorili ljudstvo sodrugi Danko, Pondelak in Reberšek. Vladovalo je iskreno navdušenje. Zabava se je vršila v najlepšem redu do večera, nakar smo se veselili in z zadovoljstvom mirno razšli. Zavedali smo se, da smo z letošnjo majniško proslavo napravili korak naprej. Letošnji Prvi Maj nam priča, da se je tudi v našem kraju ljudstvo prebudilo in spoznalo nalogo socializma, cilje svobode in bratstva med narodi, pot bodočnosti.

Tudi pri nas se svita. Za socialistično idejo, za delavsko stvar in delavske organizacije bomo vneto delali do zmage.

gre vsa hvala režiji in prav vsem igralcem, da je kljub temu uprizoritev tako lepo uspeša. Odč. Richterjeva je pela z lepo uglašenim glasom. Pokazala je svoje zmoglosti, ko je s tako lahkoto in mehko pelo kot najvišje, tako tudi najnižje tone. G. Drvota je s finim, izvežbanim glasom pel ulogo Janka. Njegov glas ne utruja in ima svojo oživljalno, svežo, posebnost in je kljub temu zmiren ter ne pozna pretiranosti. G. Zatev je z ostrim basom nastopil kot mešetar Kecal. V srednjih in višjih tonih je njegov glas posebno prikupev in živ, med tem ko je glas g. Kovarja kakor prav nalašč odgovarjal ulogi Vaška. Zborovo petje je bilo lepo ubrano — nad vaje vse pohvale vredno. Plesi so bili uprav lepi.

Igralcem je publikum, hvaležen za užitek, ponovno pioskal. Odč. Richterjeva je dobila lep šopek, g. Drosta pa venec z rdečim trakom v priznanje.

Vcepili so se proletarskemu poslušalcu toni Smetanove glasbe, po-

Hođimo po tej poti, ki smo jo nastopili, da se uveljavimo milijoni delavcev!

Prvi maj v Kranju in Škofji Loki.

Letošnji prvi maj v obeh krajih spominja na one čase, ko so bili pri nas socialisti še redka prikazen. Prvič so ga letos obhajali v Kranju in Škofji Loki. Nekaj zavednih sodrugov je, ki orjejo ledino in sejejo luliko socializma med nevedno in nezavedno množico. Težka je ta naloga, ker zahteva mnogo vztrajnosti. Toda prijatelji iz obeh krajev so na delu. Proslavili so prvi maj kljub temu, da so se zavedali, da bo tamošnje delavce težko spraviti do tega, da bi praznovali na dan, ki ga je postavilo delavno ljudstvo samo kot praznik. Malo jih je prišlo po svetu, večina jih je s polja, imajo nekaj zemlje in radi tega so uporabili ta dan, da so delali. Ne polni še pomena prvega majnika delavec iz teh krajev. Mala gruča ljudi se je zbrala na obeh shodih v Kranju in Škofji Loki. Sodruga Lemež je imel majski govor.

Prvi maj je dan, ko pregleda proletarijat svoje vrste, pregleda nove bataljone borcev zavedno zavednega proletarijata, prvi maj je novo leto svetovnega proletarijata. Pogled gre v bodočnost, da se ne izgube končni cilji, pogled gre za leto naprej, gre v bližnjo bodočnost, da napravi načrt za delo, načrt zahtev.

Letošnji prvi maj je posebne važnosti za svetovni proletarijat, slavi ga prvič po dolgih letih trpljenja. Naši ruski bratje ga slave v svobodi in v solncu, ker so na cilju svojega hrepenenja, svobodno ga slave naši nemški sodrugi, četudi leži na njih kot mora antantni militarizem in glad, toda svobodni so lastnega, svobodni so srednjeevropskega militarizma, ki je skozi štiri leta strahoval svet, svobodno ga slave ogrski sodrugi. Naši sodrugi na zapadu pa trpe pod silo lastnega militarizma in pod bičem lastne, zmake pijane buržoazije.

Mi jugoslovanski proletarci smo dosegli narodno svobodo, delili smo lastno državo. Ruski revoluciji se imamo predvsem zahvaliti, da smo svobodni, da smo ujedinjeni, ker iz Rusije so bili prišli ujetniki srednje Evrope, prežeti boljševiških idej so izpodkopali temelj srednjeevropskega militarizma in ga tako v kratkem času uničili. Kar se antantnim armadam ni posrečilo skozi leta, to so dosegli ujetniki boljševiških nazorov v kratkem času.

Toda komaj smo se razveselili svobode in ujedinjenja, že je kanila grenkoba v čašo. Italijanski imperializem nam hoče in nam bo ugrabil naše najboljši ljudi, v notranjosti pa uganja svoje reakcionarno malomeščanstvo, ki se zbira v J. D. S. in sprajla s svojo kratkovidno politiko nasilne centralizacije in nasilja v nevarnost sadove boja za ujedinjenje in osvoboditev. Imenuje se kaj radi državotvorni in državoohranjujoči element, v resnici pa so grobokopi mlade države.

Vedno imajo na ustih besede demokratizem, pri tem pa so s svojim bedastim bizantinizmom in slepim centralizmom napravili že toliko škode, ker so sami dali v roke različnim neodgovornim hujšakom orožje v roke.

Sklicujejo se na srbijance, toda njih demokratizem in demokratizem srbskega kmeta, je kot dan in noč.

Borili smo se za svobodo in ujedinjenje, zato hočemo tudi, da bo ta država naš tope! in solnčni dom.

kazala se mu je tu umetnost, ki jo je vedel oceniti. Tudi muzika riše duše, jih oblikuje in vstvarja. Nepokvarjena duša vsrkava tone, jih skeptično premotra, jih očeni in se navduši. Umetnost iznesti na široko, ven v maso — v tem tiči napredek za naravni in sigurni razvoj umetnosti.

Začetkom predstave je bilo opaziti na ludeh, da jih je okolica motila. Saj so sedeli prvkrat po ložah in parterju delavci. Pa so se hitro udomacili in tisto resignirano razpoloženje se je razvilo v odobravanje in veselje.

Delavske predstave naj ne bodo enkratno darilo ljudstvu! Delavske predstave so zahteva prosvete! In prosveta je last ljudstva! Naj se torej umetnosti ljudstvu več ne krade! Ergo!

Delavski umetniški koncert v »Unionu«.

In zopet se je vse polno delavstva zbralo na umetniški koncert na prvega maja v »Unionu«. Ni bilo ele-

gije, ki jim gre samo za korita. Predragocena nam je prireditelj svobode, da bi si jo pustili dati vsled nezmoglosti sedanjih krmarjev.

Naš boj mora iti v prvi vrsti proti tej kliki. V tem boju se ne smemo ustrašiti niti železne pesti Pribečevičeve, ki hoče posnemati rajnega Tiszo. Toda kdor seje veter, ta žanje vihar. Nasilje že nikdar ni rodilo dobrih sadov.

V naši državi mora vladati kmet in delavec. Mi potrebujemo velike svobode, da se bomo bolje našli, mi vsi, ki smo živeli stoletja ločeni drug od drugega, da postanemo enkrat enotni in visoko kulturni narod.

Mnogo kulture nam je treba, ker v kulturi je moč malih narodov. Premalo zmisla za izobrazbo najdemo še. Več čitanja in ne samo časopisov, tudi po knjigah je seči. Nevednost je že mnogo hujši sovražnik proletarijata kot kapitalizem, ker nevednost ne pripusti, da bi izpregledale široke vrste. Boj nevednosti, da ne bomo hlapi do groba! Narodni osvoboditvi mora slediti gospodarska in socialna. V to pa je treba mnogo izobrazbe, ker le tedaj bomo dosegli naš končni cilj: socialistično družbo in svobodno in mirno življenje naroda poleg naroda.

Več revolucionarnega duha, več življenja, vedno več propagande! Prijatelji, na delo, luči in svetlobi nasproti. Za buržoazijo je boj končan, za nas se prične.

Mislilne pri Slov. Gradcu.

Tudi pri nas socialistična ideja napreduje. Praznovali so vsi gozdni delavci. Ob eni uri popoldne je bil sklican shod, na katerem je poročal sodr. Leskošek iz Celja. Akoravno se je veliko sodrugov odpeljalo v Velenje obhajati slavnost 1. majnika, je prišlo veliko število delavcev in malih posestnikov na shod.

Predsednik je bil sodr. Grosmilhevc, kateri je podal sodrugu Leskošku besedo. Isti nam je povedal pomen 1. maj. Manifestacije za človeške pravice vseh kulturnih narodov. Ko je leta 1889 svetovni soc. kongres sklenel, da 1. maj je delavski praznik, je praznik vseh ubogih in zatiranih ljudi, kateri živijo brez pravic. Takrat je dobila buržoazija strah pred socializmom, začela organizirati militarizem, kateri nas je v to velikomno razsutje spravil. Posledice militarizma so bile svetovna vojna skozi 5 let in sedaj lakota.

Jasno nam je orisal politiko avstrijskih mogotcev, katere nas je spravila v to hudo zadrezo. Nadalje politiko naših sedanjih mogotcev, kateri so nam obljubili svobodo in začeli so deliti batine. Razkazal nam je v svojem dnevornem govoru naše polit. sovražnike, katerim ni nobeno sredstvo preslabo, da si uporabljajo ubogi narodi še naprej izkoriščati, da bi zamožli delavce goljufali za polit. pravice. Nato so govorili sodrug Grosmilhevc, sodrug Krajnc, kateri je tudi zmisl zbudil, da se v bližnjem času ustanovi del. kons. društvo. Takoj se je dalo več sodrugov vpisati. Majska resolucija je bila predložena in enoglasno sprejeta. Nato je sodr. Grosmilhevc sklenil shod ob 4. uri popoldne.

Politične vesti.

Jugoslavija.

Položaj na Koroškem.

Ljubljanski dopisni urad poroča z dne 3. maja opoldne iz uradnega vira: Ponoči je bil na koroški fronti mir. Danes dopoldne so Nemci obstrlevali Sv. Marijo in Galicijo. Lesene mostove čez Dravo smo razstrelili. Pri Podrožici topovski bol-

gantnih oblek, ne duha gp. paritemu. Proletarci so zasedli vse prostore. Nad odrom so rdeče zastave. Primitivno izgleda vse, pa vendar nenavadno.

Umetniški koncert je bil namenjen za proslavo prvega maja. Izobraževalno društvo »Svoboda«, ki je še mlado, je pokazalo, da se razvija in dela.

Sodruga Vehovec je deklamiral Frana Albrehta pesem »Naš Rdeči Maj«. Deklamiral je z močnim glasom, z gestami, ki so odgovarjale besedam. In te — so bile od duše.

Operna pevka gdč. Richterjeva je zapela s spremljevanjem g. S. Ravnika na klavirju Smetanovo arijo iz »Tajnosti. Verdijevo arijo iz opere »La Traviata« in Novotnjev »Prišla k me laska«, s svojim umerjenim glasom. Njen glas je bil izdatnejši in zvonkejši kot se ga čuje v gledališču. Vzrok je prostor, odbijanje je drugačno. Višine so bile nekam nedisponirane.

Violinski virtuoz g. Zyka od opernega gledališča je z vso svojo

»Il Secolo« proti Wilsonu.

Ne samo radikalni listi, ampak tudi konservativni, kakor »Corriere della Sera« in »Secolo« napadajo ljuto Wilsona radi njegove zadnje note. »Secolo« jo imenuje celo izroček nagle blaznosti. Ameriški predsednik je onemogočil vsako možnost poravnave s tem, da se je odločil neudeleževati se več pogajanj o jadranskem vprašanju. To in pa okolnost, da nastopa nenadoma kot svedok in sodnik v italijanskih zadevah, je kršenje elementarnih diplomatskih norem. Nota je poziv na italijanski narod, da naj se izjavi proti svojim zastopnikom na mirovni konferenci. Ta poskus vmešavanja se v laške zadeve bode od cele Italije soglasno odklonil. Zakaj daje Wilson svoje lekcije o samoodločbi narodov itd. ravno Italiji sami in zakaj opominja ravno Italijane, med tem ko molči o aneksijah Anglije, Francije, Čehoslovaške in Poljske? Italijanski narod bode težko prenesel ta krivični poskus poniževanja, vendar pa ne bode odnehal od svojih zahtev.

»Corriere della Sera« zahteva »sredovanje med Ameriko in Italijo«.

Milanski »Corriere« očita Angliji in Franciji, da sta se premalo zavzela za laške aspiracije; njihovo prijateljstvo napram Italiji se je kazalo le v pasivnem in formalnem pripoznanju londonskega pakta z 1. 1915. Brezdomno bi bil konflikt med ameriškansko in italijansko diplomacijo prav lahko preprečen, če obe zapadni velesili posredovali. Obnašanje Francozov na Reki in splošno stališče Francije glede Reke je Wilsonovo opozicijo še podkrepilo. Situacija je težka in anormalna predvsem za Italijo, ki je izolirana, nič manj pa za Francijo in Anglijo. Treba bode skleniti mirovno pogodbo z Nemčijo. Francija in Anglija sta vezani s pogodbo, glasom katere nobena velesila ne sme sklepati separatnega miru; je torej jasno, da brez Italije pogodba z Nemčijo ne more biti perfektna. Na noben način ne sme Italija dopustiti, da bode popolnoma izolirana. Če bi se to zgodilo in bi Italija bila izločena iz mirovnih pogajanj antante z Nemčijo, nahajala bi se v neverjetnem in povsem izrednem položaju. Italija bi bila sama še v vojnem stanju z Nemčijo, katere bi lahko položaj porabila ter intervenirala v vprašanju Gornje Adide. Treba je tedaj, pravi »Corriere«, da pokažeta Francija in Anglija svoje prijateljstvo delanski s tem, da posredujeta med Ameriko in Italijo.

Po sveitu.

Povabilo nemško - avstrijskih mirovnih delegatov.

LDU. Dunaj, 2. (DunkU.) Navrhil svet aliranih in asociiranih držav je sklenil, povabiti avstrijske delegate, da naj pridejo opremljeni s potrebnimi pooblastili, v ponedeljek, 12. maja zvečer v St. Germain en Laye, da proučijo mirovne pogodbe z aliranimi in asociiranimi državami.

Ogrska sovjetska republika.

LDU. Budimpešta, 2. (DunkU.) OKU. poroča: Osrednji delavski in vojaški svet je imel danes zvečer sejo, kateri so prisostvovali skoraj vsi ljudski komisariji. Ljudski komisar Bela Kun je izjavil, da je danes položaj tak, da ogrožajo Budimpešto ne rumunske pač pa lastne čete, ako ne ukrenemo takoj potrebnih protiodredb. — Glede vojaškega položaja je poročal Bela Kun, da je Szolnok najbrže že v rokah Rumunov, in da so v Miskolcu danes popoldne najbrže vkorakali Čehi. Večina čet se je tako zadržala, da je Budimpešta popolnoma brez obrambe izno-

precizno spretnostjo, znanjem in globokim umevanjem virtuozu izvajal na violini ob spremljevanju klavirja Wieniavskega »Faust - Fantazija«, Chopinovo »Nocturne«, Kreisslerjevo »Capriccio Vienoise« in Brahmsovo »Ciganski plesi«. G. Zyka je žel mnogim odobravanjem v priznanje.

G. Levor od opernega gledališča je zapel Lajovičev »Več ne šumi rž...«, J. Ravnikovo »Kdo na moje mesto«. Izvrstni skladbi naših domačih priznanih glasbenikov sta bili peti z zvonečim glasom g. Levorja.

Nastopil je pevski zbor »Svobode«. Mal zbor, ali močen, ubran in zdrav. Vaja ga vstvari sčasoma v še močnejšega. — Tamburaški zbor je zaigral maršeljazo ob spremljevanju na gosli. Majhen je in kot tak potrebuje še vaje. Ali pohvale vreden zbor! Saj tu igra mladina, začetniki, ki so vendar prav pohvalno igrali.

Le tako naprej!

Digo Žorga,

vilke govore žalostno, pa jasno. Ne le v Nemški Avstriji, povsod se bo moralo začeti z bojem proti letitki, ki se je med svetovno vojno zelo razširila in — kar je še hujše — ukoreninila.

— **Draginjske doklade.** Deželniim uslužbenec na Slov. Štajerskem se izplačajo izredne doklade v sni-slu odloka ministrstva financ z dne 4. aprila 1919, št. DRN 20.723, za čas od 1. maja do vstetega 1. oktobra t. l.

— **Zvišanje oskrbovalnih stroškov v deželnih dobrotelnih zavodih v Ljubljani.** Dovolj se zvišanje oskrbovalnih taks pričeni s 1. majem 1919 za osebo in dan: 1. v deželni bolnici za III. razred od 6 K na 9 K, za II. razred od 15 K na 22 K, za I. razred od 20 K na 40 K; 2. v deželni blaznici za III. razred od 5 K na 8 K, za II. razred od 10 K na 15 K, za I. razred od 15 K na 30 K; 3. v deželni blaznici-hirahnici za III. razred od 4 K na 6 K.

— **Kanalske pristojbine v Ljubljani.** Mestni občini ljubljanski je dovolila deželna vlada, da sme z zakonom z dne 26. julija 1917, dež. zak. št. 40, uvedene kanalske pristojbine pobirati do konca l. 1921.

— **Patriotje.** Na Koroškem prodirajo nemške tolpe oziroma čete po našem ozemlju. In kaj vidimo? One, ki so se zelo širokoustili, kakšni rodoljubi da so — one, ki so tako radi pevali: ura, v bojni grom — one itd. vidimo v Ljubljani pohajati. Tako n. pr. je župan Lahovnik iz Prevalj že v petek pribežal v Ljubljano, mesto da bi sedel doma na čelu občine. Gosp. Schöff je tudi v Ljubljani itd. Tu se vidi: kako je v teoriji in kako v praksi. Žalostno, pa resnično.

— **Opomin.** Neki gostilničar, jako znane gostilne, ki jo obiskujejo tudi ljubljanski delavci, ki je pa liberal, je rekel, ko ga je nekdo povabil, naj stopi v majniški izpred: »Toliko nespameten pa še nisem!«

Drobno.

— **Samomor.** V zgodnji jutranji uri 3. t. m. se je usmrtil s samokresom v drevoredu Tivoli izpredovnik državne železnice P. A., stanujoč nekje v Šiški. Sedel je na klopi, kjer je izvršil samomor. Prepelitali so ga v mrtvašnico k Sv. Krištofu. Vzrok samomora ni znan.

— **Razglednice majskega sheda** na stavbišču pred »Slonom« se že gotovo in se dobe pri društvu »Svoboda«, Šelenburgova ulica 6, II. nadstropje.

Iz stranke.

Glavni odborniki vseh strokovnih in političnih organizacij naj pridejo danes, dne 5. maja ob 7. uri zvečer v Mahrovo hišo. Razgovor o neki zelo važni stvari. — Kraj. pol. org. Ljubljana JSDS.

Politična šola na Viču bo v četrtek 8. t. m. ob 8. uri zvečer v salonu pri »Korošču«. Predava sodrug dr. Lemež.

Najnovejše vesti.

Položaj na Koroškem.

Ljubljanskemu dopisnemu uradu se poroča iz Spodnjega Dravograda: Da morejo brez posebnih težav čez našo demarkacijsko črto priti na jugoslovansko ozemlje krast in da zvale krivdo na jugoslovanske posadke, so Nemci segli po vojni zvižjači, ki je obenem roparska zvižjačnost: oblačijo se namreč v jugoslovanske uniforme.

Nemška nasilja v velikovškem okraju. Ljubljanskemu dopisnemu uradu se poroča: Na Djekšah so nemški vojniki hudo pretepli nekega Schwarza ter ga potem odpeljali v Vovbre. Ako bi mu ne bili prišli na pomoč orožniki iz Djekš, bi ga bili ubili. — K nekemu slovenskemu kmetu v Krčanju, občina Orebinj, je prišlo sedem nemških vojakov in so obdolžili, da ima jugoslovanski denar. Kmet je trdil, da je njegov denar žigosan v Nemški Avstriji. Moral ga je pokazati. Nemški vojniki so denar — bilo je

16.000 K — pregledovali in preštevili, potem pa so ga kmetu siloma vzeli. — Govori se, da so nemški vojniki posestnika Škofica iz Važenberka napadli, hudo pretepli in ga na pol mrtvega odgnali.

Ljubljanski dopisni urad poroča z dne 4. majnika ob 11. uri iz uradnega vira: Danes ob pol petih so Nemci po močnem topniškem ognju napadli naše postojanke na Gračnici in naše levo krilo prisilili, da se je umeknilo. Severni del karavanskega predora držimo. Suh vrh je v naših rokah. (Gračnica se imenuje do 1359 m visoki greben, ki se dviga od Podrožčice proti zapadu, 1360 metrov visoki Suki vrh pa se dviga med 1836 m visoko Golico in krajem Podrožčica.) — V vzhodnem delu Koroške so Nemci obstreljevali naše predstraže pri Sv. Marjeti in pri Selu in potem napadli z močnimi četami. Boj še traja. — Pri Spodnjem Dravogradu so naše čete zavzele po hudem boju St. Lovrenc, Sirotni vrh in pa Rosovo kočo ter zaplenile eno strojnico. — Na Štajerskem je položaj neizpremenjen.

Ljubljanski dopisni urad poroča z dne 4. maja ob 7. uri zvečer iz uradnega vira: Nemci so nadaljevali napad na Podrožčico in zavzeli severni izhod predora. Naše čete so se umaknile na greben Golice in Klene. Pri Sv. Marjeti so Nemci napredovali, zavzeli so Sv. Marjeto po hudem boju ob 7 uri 30 minut zjutraj in napadli potem Apače, katere so vsled premočnega pritiska morale naše čete prepustiti sovražniku ob 2. uri 30 minut popoldne. Na ostali fronti položaj neizpremenjen.

— **Interpelacija Marangonja v italijanski zbornici.**

LDU. Trst, 1. Kako sporočajo iz Rima, je socialistični poslanec Marangoni v italijanski zbornici interpeliral ministrskega predsednika, je li smatra za logično in oportuno, da je bil idrijski župan odstavljen in da so bili slovenski učitelji na šolah idrijskega mesta odpušteni in nadomeščeni z italijanskimi učitelji. To so odredbe, naglašajo interpelacija, ki so v tamošnjem prebivalstvu izzvale sovražna čustva do novega režima, kateremu mora biti podvrženo.

Nemiri v Budimpešti.

LDU. Budimpešta, 2. (ČTU.) Noč se boje v Budimpešti najhujšega, ker ni dvojbe, da bo drhal začela pleniti. Že prejšnjo noč so se oddelki rdeče vojske podili po mestu in grozili. Govori se, da je poverjenik Samuely že zbežal. Tudi drugi poverjeniki skušajo s pomočjo aeroplanov pobegniti v Nemško Avstrijo. O usodi talcev ni ničesar znanega, govori se pa, da so v smrtni nevarnosti. Ljudski poverjeniki so mislili samo na svojo rešitev in izročili mesto drhali, da s tem sebe rešijo.

LDU. Budimpešta, 3. (OKU.) Ljudski poverjenik za vojaštvo Viljem Böhm je poslal danes sovjetski vladi nastopno poročilo: Danes zvečer odobreni resni in samozavestni sklep delavskega sveta je izborni vplival na čete. Na moje povelje so prodirale čete že danes od Czegled-Hadvanyja in Nagy-Körösa proti Ujszaszu, Aponyju, Törtlu in Szolnoku. Čete so vkorakale v Apony. Naše so namesto sovražnika oborožene protirevolucionarce in so jih pregnale. Nato so navdušeno prodirale proti Szolnoku. S Szolnokom smo v telefonski zvezi. Romunov v Szolnoku ni; nahajajo se samo onostran Tise. Samuely, Seidler in Steinrück so vodili prodiranje. Pričakujemo pomoč delavskih bataljonov.

LDU. Budimpešta, 3. (OKU.) Revolucionarna sovjetska vlada je izdala mobilizacijski ukaz, po katerem mora vsak vojaško izvežban proletarec nemudoma vstopiti v frontno službo. Vsak vojaško neizvežban delavec se uvrsti v izvežbalni bataljon, ali pa bo moral opravljati dela pri utrdbah. Budimpešto so danes proglasili za operacijsko ozemlje.

Položaj na Bavarskem.

LDU. Berlin, 3. (DunKU.) »Dokalanzeiger« poroča iz Bamberg:

Vlada skrbi posebno za to, da voditelji upornikov ne pobegnejo iz Monakovega. Sicer pa je doznala, da po zadnjem nesoglasju čete rdeče garde zelo pazijo na svoje voditelje, da ne pobegnejo in da garde ne bodo izročene Hoffmannovi vladi na milost in nemilost. Pred Monakovem so namestili posebne letalske skupine, da voditelji upornikov ne pobegnejo v aeroplanih.

LDU. Berlin, 3. (DunKU.) »Vossische Zeitung« javlja iz Bamberg: Po vesti, ki jo je vlada dobila popoldne, je sedaj ves severni del Monakovega do Brenner in Ludwigstrasse ter od Thanner Strasse do Siegestor v rokah vladnih čet. Pri tem jih podpirajo monakovski meščani, ki so se strnili v meščansko brambo. Vodja Spartakovcev dr. Landauer in načelnik rdeče armade Engelhofer sta bila umorjena.

LDU. Monakovo, 3. (DunKU.) Skupina Epp poroča z dne 2. maja: V težkih bojih smo ziomili trdovratni špartakovski upor na črti Monakovo-Giesing in izsilili prehod čez železniško črto Monakovo-južni kolodvor-vzhodni kolodvor proti Isari. Začeli smo sistematično razoroževati in očiščevati Giesing, glavno trdnjavo špartakovstva. Lastnih izgub imamo do sedaj tri mrtve in dva ranjena. Spartakovci imajo 30 mrtvih. Število ranjenih in ujetih še ni dognano. Uplenili smo več strojnic in veliko število pušk.

LDU. Berlin, 4. (DunKU.) Iz Monakovega poročajo: Pruske čete so zavzele kolodvor. Vse Monakovo imajo zasedeno vladne čete.

Viljem se hoče vrniti.

LDU. Berlin, 3. (ČTU.) Cesar Viljem je prosil nemško vlado, da se sme vrniti v Nemčijo, in sicer na svoje staro posestvo.

Wilson in Clemenceau se pobotata.

LDU. London, 2. (ČTU.) Wilson in Clemenceau se bosta pobotala, na kar bosta Amerika in Francija pri mirovni pogajanji postopala popolnoma enotno. Wilson je predložil Clemenceauju redovito podpisano dokumnet, s katerim se Amerika zavzuje, da bo Francijo na konferenci branila pred napadi, ki so naperjeni proti njenim interesom.

Kriza.

LDU. Pariz, 3. (DunKU.) Dasi se o jadranskem vprašanju uradno malo govori, obvladuje vendar položaj in zavlačuje izročitev mirovni pogojev nemškimi delegatov. Med Rimom in Parizom se vrše živahna brzogovorna pogajanja. Francija in Anglija posredujeja, vendar Wilson baje ne odstopa od svojih načel. Francosko časopisje se vznemirja in odločno zastopa italijansko domnevo, da je podpis mirovne pogodbe brez Italije nemogoč, Italija pa se zopet pariških pogajanj ne udeleži, predno ne dobi zadoščenja.

Mirovna konferenca.

LDU. Pariz, 3. (Brezlično.) Ministri za zunanje stvari aliranih in asociiranih sil so se sestali danes popoldne. Na dnevnem redu je bilo vprašanje oskrbovanja baltičskih provinc in Finske, kakor tudi obravnavanje glede razlage predhodne mirovne pogodbe. Danes popoldne je začel odsek za poljske zadeve pretresati vprašanje južno vzhodnih poljskih mej. Jutri se vrši seja komiteja za overovljenje pooblastil nemških delegatov. V palači Trianon v Versailles so se vršili danes ponovni razgovori med zastopniki zaveznikov in nemškimi odposlanci, toda ta konferenca ni imela neposrednih stikov z mirovnimi preliminariji.

Zopet nameravani napad na Clemenceauja.

LDU. Pariz, 3. (DunKU.) V bližini stanovanja ministrskega predsednika Clemenceauja so aretirali približno 18 let starega mladčnika, pri katerem so našli malo bodalo in anarhistično brošurico. Ime mu je Cornillon. Priznal je, da je nameraval ministrskega predsednika umoriti.

Aprovizacija.

Prodajalci moke za kuhno ozir. pecivo se vabijo, da se zglase zanesljivo 6. t. m. ob 11. uri v mestni posvetovalnici radi nakazila moke.

Zdrob za otroke do 3 leta se bode prodajal v vojni prodajalni v Gosposki ulici po sledečem redu: Na vrsto pridejo stranke z zelenimi izkaznicami: Št. 1 do 400 dne 5. maja, št. 400 do 800 dne 6. maja, št. 800 do 1200 dne 7. maja, št. 1200 do 1600 dne 8. maja, št. 1600 do 2000 dne 9. maja, od 2000 naprej dne 10. maja. Za vsakega otroka se dobi 1 kg pšeničnega zdroba. Kilogram stane 3 krone.

Kis za V. okraj. Stranke petega okraja prejmejo kis v torek, dne 6. t. m., na krompirjeve izkaznice pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: popoldne od 8. do 9. št. 1 do 250, od 9. do 10. št. 251 do 500, od 10. do 11. št. 501 do 750, od 11. do 12. št. 751 do 1000, od 12. do 1. št. 1001 do 1250, od 1. do 5. številke 1251 do konca. Stranka dobi za vsako osebo po pol kilograma kisa. Liter kisa stane K 2:50. Pripravite drobci.

Izdajatelj: Josip Petelan.

Odgovorni urednik:

Rudolf Golouh.

Tisk: »Slovenski narod« v Ljubljani.

Inženir dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavbeni inženir.

Specijelno stavbeno podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe

v Ljubljani, Bilšerjeva ulica št. 7.

Izvršuje strokovno:

Naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne, betonske in železobetonske jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske rezervoarje, železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije.

Prevzema v strokovno izvršitve v vsenačrte stavbene inženirske stroke.

Tehniška mnenja. — Zastopstvo strank v tehniških zadevah.

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

Dražbeni razglas.

Na deželi se nahaja večje število avtomobilov, katere namerava gospodarska komisija za stvarno demobilizacijo prodati.

Interesenti za te avtomobile naj dološijo tozadevne ponudbe

do 15. maja t. l.

avtoferentu deželne vlade za Slovenijo, Ljubljana, Hotel Ilirija, in naj navedejo sledeče podatke:

Kraj in natančna označba mesta, kje se avtomobil nahaja (n. pr. Vrhnika, na dvorišču hiše št. ...); vrsta (tovarni, osebni avtomobil); tovarniška znamka in policijska številka ali druga označba avtomobila; cena v številkah in besedah — razume se za avtomobil v stanju, v katerem se ravno nahaja.

Po preteku dražbenega roka se bode pustil avtomobil po izvedencu oceniti, nakar se bode izvršila oddaja.

Kupovalec se mora po reverzu zavezati, da ne bode prodal avtomobila za dobo dveh let brez dovoljenja deželne vlade za Slovenijo (avtoferat) in da ga bode dal na tozadevno zahtevo tekom 48 ur pristojni vojaški oblasti proti odškodnini na razpolago.

Gospodarska komisija za stvarno demobilizacijo si pridržuje pravico, da izbira med ponudniki brez ozira na visokost ponudbe, oziroma, da avtomobile sploh ne prodaja.

Ljubljana, dne 1. maja 1919.

Gospodarska komisija za stvarno demobilizacijo.

Dražba

prvovrstnih plemenskih kobil v Račjem.

Dne 15. maja t. l. ob 10. uri popoldne bo v žrebetišču v Račjem javna dražba 22 prvovrstnih toplokrvnih plemenskih kobil.

Dražbe se smejo udeležiti le konjereji iz sodnih okrajev Ljutomer, Ormož, Ptuj, Maribor desni in levi breg, Brežice in Gor. Radgona (Št. Jurško okrožje).

Za to dražbo ostanejo v veljavi pogoji, ki so bili objavljeni za dražbo dne 15. aprila 1919.

Kdor bi kupljeno kobilu kasneje prodal brez dovoljenja oddelka za kmetijstvo, zapade globi 6000 K.

Oddelk za kmetijstvo dež. vlade.

Načelnik:

Prelat Kalan. I. r.

Dražba

plemenskih kobil in vprežnih volov na Selu pri Ljubljani.

Dne 20. maja t. l. ob 10. uri popoldne bo v žrebetišču na Selu pri Ljubljani javna dražba 22 prvovrstnih toplokrvnih plemenskih kobil in več parov težjih vprežnih volov.

Dražbe kobil se smejo udeležiti le konjereji iz okrajnih glavarstev Krško in Novomesto, volov pa vsak kmetovalec.

Za to dražbo ostanejo v veljavi pogoji, ki so bili objavljeni za dražbo dne 15. aprila 1919.

Kdor bi kupljeno kobilu kasneje prodal brez dovoljenja oddelka za kmetijstvo, zapade globi 6000 K. Pogoji ne veljajo za vprežne vole.

Oddelk za kmetijstvo dež. vlade.

Načelnik:

Prelat Kalan. I. r.

ODVETNIK IN ZAGOVORNIK

DR. KARL KUHELJ

LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA 6, I. NADSTR.

V DRUŽBI: DR. JOSIP AŽMAN.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po čistih
Rezervni zaklad nad K 1.100.000.

2 1/2 %

brez odbitka rentnega davka.

— Ustanovljena l. 1881. —